

SASKIA SASSEN

Küresel Şehir

27 sayfalık görselleştirilmiş geniş özet

16 özgün bölüm gravürü · Gündelik örnekler

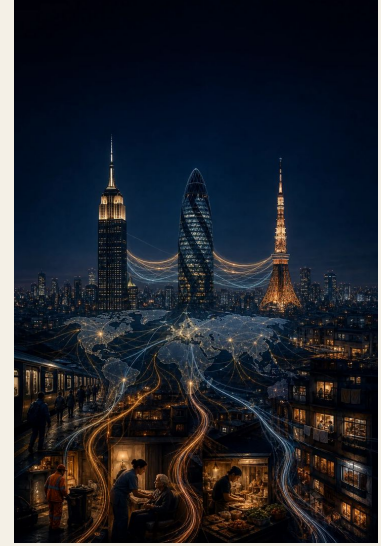
Ana fikirler · Eleştiriler · Akılda kalan sahneler

Özgün eserin yerini tutmayan açıklamalı okuma rehberi

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Bu rehberin pusulası

İnternet ve hızlı uçuşlar uzaklığı azaltınca büyük şehirlerin önemi bitecek sanılmıştı. Sassen tersini gösterir: Üretim dünyaya dağıldıkça dağılmış şirketleri yönetmek, finanse etmek, hukuken düzenlemek ve bilgiyle bağlamak için yoğun merkezlere ihtiyaç arttı. Küresel şehir, yalnız kalabalık kent değil bu karmaşık komuta işlerinin düğümüdür.

Bu kitap nasıl okunmalı?

New York, Londra ve Tokyo'nun dünya ekonomisini yöneten finans ve uzmanlık merkezlerine dönüşürken gökdelenle düşük ücretli hizmeti, küresel güçle yerel eşitsizliği aynı şehirde nasıl büyüttüğünü anlatan şehir rehberi.

Rehber kitabın 1991 tarihli ilk karşılaştırmasının New York, Londra ve Tokyo omurgasını; 2001 baskısındaki güncellemeleri açıkça ayırarak izler. Eser çok sayıda tablo ve sektör verisi kullanır. Buradaki gündelik sahneler özgün açıklama örnekleridir; güncel kentleri kitabın eski verisiymiş gibi sunmaz.

Bir gökdelenin üst katında milyar dolarlık birleşmeyi planlayan hukuk ekibi çalışır. Gece aynı binayı temizleyen göçmen işçi son metroya yetişmeye uğraşır. İki iş birbirinden çok uzak görünür ama biri olmadan öteki ofis ertesi sabah işlemez. Küresel şehrin asıl resmi bu dikey komşuluktur.

KULLANIM ÖNERİSİ

Bir oturuşta bitirmek zorunda değilsiniz; her gravür bir sonraki durak için hafıza kancasıdır.

YOL HARİTASI

21 durakta kitabın bütünü

01	Bu kitap nasıl okunmalı?	12	Göçmen emeği merkezde ama görünmez
02	Küresel şehir sıradan büyük şehir değildir	13	Kayıt dışı ekonomi modernliğin artığı değil
03	Dağılma neden yeni merkez üretir?	14	Mekân yeniden değerlendirir
04	Üretici hizmetleri şehrin motoru	15	Merkez ile çevre aynı kentte
05	Finans merkezinin yoğunlaşması	16	Yeni siyaset alanı
06	New York'un dönüşümü	17	Küresel şehir tezinin mirası
07	Londra'nın ağ gücü	18	Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer
08	Tokyo'nun farklı yolu	19	Kitap hakkında süren tartışma
09	Şehirler birbirinin yalnız rakibi değildir	20	Bugüne taşınan üç soru
10	Doğrudan yabancı yatırımın iki yüzü	21	Bir cümlede kitabın özü
11	Emek piyasasının kutuplaşması		

Küresel şehir sıradan büyük şehir değildir

Sassen küresel şehri nüfus büyüklüğüyle değil, dünya ekonomisinin karmaşık işlemlerini yönetme ve koordine etme işleviyle tanımlar. İddia her şeyi açıklamaz; fakat doğru soruyu kurmak için sağlam bir başlangıç verir.

Çok kalabalık bir sanayi kenti küresel finans kararlarında küçük rol oynarken daha az nüfuslu merkez uluslararası sözleşmelerin düğümü olabilir. Bu an, kitabın genel savını tek bir hayatın ölçeğinde sınımamıza izin verir.

Komuta işlevleri, uzman üretici hizmetleri ve finans piyasaları belirli kentlerde yoğunlaşarak sınır ötesi akışları bağlar. Bu zincirde hangi halka koparsa sonucun değişeceği ayrıca sorulmalıdır.

Küresel şehir etiketi kentin bütün mahalle ve sakinlerinin küresel güç sahibi olduğu anlamına gelmez. Benzetme akılda kalıcıdır ama dünyanın tamamı değildir.

Bir kentin ününe değil hangi karar, hizmet ve ağları başka yerler adına yönettiğine bakın. Kavramın gücü sıralama yapmakta değil, küresel işlemin şehirde hangi somut kurumu gerektirdiğini göstermektedir. Kesin hüküm karşısında eksik kanıtı sormak acele genellemeyi durdurabilir.

Dağılma neden yeni merkez üretir?

Fabrikalar ve satış ağları ülkelere yayıldıkça bunları denetleyecek hukuk, finans, muhasebe ve yönetim işlerinin karmaşıklığı artar. Bu çerçeve kurulduğunda kitabın zor görünen sorusu gündelik hayata yaklaşır.

On ülkede üretim yapan şirket vergi, kur, sözleşme ve lojistik sorunlarını tek masada birleştirecek uzman ekiplere ihtiyaç duyar. Olayı yaşayan kişi tüm yapıyı görmese de yapı onun seçeneklerini etkiler.

Mekânsal dağılma koordinasyon talebini büyütür; yüksek düzey hizmetler birbirine yakın kent kümelerinde hız ve güven kazanır. Mekanizma görüldüğünde benzer görünen iki olayın neden farklı sonuç verdiği anlaşılır.

Dijital iletişim fiziksel yakınlığın bütün biçimlerini aynı ölçüde güçlendirmez; bazı işler gerçekten uzaklaşabilir. Tek etkileyici olayın bütün toplumlar adına konuşmasına izin verilmemelidir.

Uzaktan çalışan bir kurumda hangi kararların hâlâ yüz yüze ağ, uzman çevresi ve merkez ofise bağlandığını bulun. İletişim ucuzladıkça her yer eşitlenmeyebilir; karmaşıklık yeni uzman yakınlıklarını değerli kılabilir. Kavramı önce kendi davranışımızda aramak onu kolay suçlama aracından kurtarır.

Üretici hizmetleri şehrin motoru

Küresel şirketler yalnız ürün üretmez; hukuk, reklam, danışmanlık, yazılım ve muhasebe gibi ileri hizmetleri dışarıdan satın alır. Yazar tekil olayı daha geniş bir yapının belirtisi olarak okumamızı ister.

Yeni pazara girecek firma yerel yasayı bilen avukat, kur riskini yöneten banka ve markayı uyarlayan reklamcıyı aynı hafta toplar. Örneği hatırlamak, kuru kavramı ezberlemekten daha kalıcı bir yol sunar.

Uzman şirketler birbirinin müşterisi ve bilgi kaynağı olur; yakınlık yeni bilgi ve hızlı ortak ekip kurmayı kolaylaştırır. Neden ile sonuç arasındaki ara adımlar kitabın asıl açıklama gücünü taşır.

Hizmet sektörü tek tip yüksek ücretli beyaz yakalı işlerden oluşmaz; düşük ücretli destek işleri de aynı büyümenin parçasıdır. İnsan niyeti ile kurumsal sonuç her zaman aynı yönde ilerlemez.

Bir parlak ofis projesinin görünür uzmanları kadar onu çalıştıran bakım, teslimat ve güvenlik ağını da haritalayın. Üretici hizmet firmaları tek müşteriye bağlı olmadan farklı şirketlerden bilgi ve deneyim biriktirir. Ortalama sonuç kadar bedeli kimin ödediğini de görmek gerekir.

Finans merkezinin yoğunlaşması

Sermaye dünya çapında saniyelerle dolaşsa da finansal yenilik, güven, denetim ve büyük işlem kapasitesi az sayıda merkezde toplanabilir. Bu cümle sonuçtan önce hangi şartların oluştuğunu araştırmaya çağırır.

Ekrandan işlem yapan banka yine derecelendirme uzmanı, merkez bankası haberi, hukuk danışmanı ve rakip tüccar ağına yakın olmak ister. Sahne, kavramı tanımdan çıkarıp insan yüzü ve gerçek bedelle buluşturur.

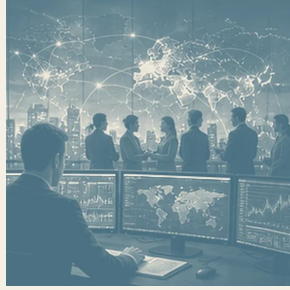
Piyasa altyapısı, uzman emek ve itibar birbirini besleyerek birikimli merkez avantajı oluşturur. Bu bağlantı niyet ile sonuç arasındaki mesafeyi görünür tutar.

Finansın yoğunlaşması değişmez değildir; düzenleme, kriz ve teknoloji merkezler arasındaki dengeyi kaydırabilir. Açıklama olasılık gösterir; değişmez kader ilan etmez.

Dijital hizmetin arkasındaki karar yetkisi, sunucu, hukuk ve uzmanlığın gerçekte nerede toplandığını sorun. Finans merkezleri rakipken aynı zamanda işlemlerin sürmesi için birbirlerinin altyapısına bağımlıdır. Görev tek doğruyu ezberlemek değil, yanlış kurulmuş soruyu fark etmektir.

OKUMA EŞİĞİ 1 / 3

İlk bağlantılar artık görünür

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Küresel şehir sıradan büyük şehir değildir
- Dağılma neden yeni merkez üretir?
- Üretici hizmetleri şehrin motoru
- Finans merkezinin yoğunlaşması

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- New York'un dönüşümü
- Londra'nın ağ gücü
- Tokyo'nun farklı yolu
- Şehirler birbirinin yalnız rakibi değildir

Bağlantı sorusu: “Küresel şehir sıradan büyük şehir değildir” ile “Finans merkezinin yoğunlaşması” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “New York'un dönüşümü” bu yolu nasıl değiştirebilir?

New York'un dönüşümü

New York sanayi işlerinin kaybına rağmen finans ve şirket hizmetlerinde güçlenirken işgücü ve mahalle yapısı büyük değişim yaşadı. Kavram, hazır cevap vermekten çok dikkatin yönünü değiştirir.

Eski fabrika kapanır, yakınında yatırım bankası büyür; aynı ailede biri işini kaybederken diğeri kurye olarak yeni merkeze hizmet verir. Bir ayrıntı değiştiğinde sonucun da değişmesi, kaderden değil ilişkiden söz edildiğini gösterir.

İleri hizmet kârı ve yüksek maaş talebi merkez mekânı dönüştürür, düşük ücretli hizmet ve konut baskısı eşzamanlı artar. Burada önemli olan adımları sırayla izlemek ve hiçbirini doğal kabul etmemektir.

Şehrin değişimini yalnız finansla açıklamak kamu politikası, ırk, göç ve yerel mücadeleyi eksik bırakır. Kitabın dönemi ve seçtiği örnekler hesaba katılmadan kavram kolayca dogmaya dönüşür.

Bir mahallede yeni yatırımın açtığı işi, yükselttiği kirayı ve yerinden ettiği faaliyeti birlikte izleyin. New York örneği büyüme ile geniş kesim refahının aynı şey olmadığını çarpıcı biçimde gösterir. Dijital araç değişse bile güven, korku, itibar ve güç ilişkileri yeni biçimde sürebilir.

İKİNCİ KISIM · LONDRA

07. DURAK

Londra'nın ağ gücü

Londra tarihsel ticaret bağları, uluslararası bankacılık, hukuk ve yabancı sermayeye açıklık sayesinde küresel işlemlerin önde gelen kavşağı oldu. Bundan sonraki tartışma bu temel bağlantının ne kadar taşınabileceğini sınar.

Farklı saat dilimlerinden gelen şirketler aynı mahallede banka, sigorta ve denizcilik hukukuna ulaşabilir. Örneğin gücü süslü olmasında değil, neden ile sonucu yan yana getirmesindedir.

Eski imparatorluk bağlantıları ile modern düzenleme ortamı kurum ve uzman havuzunu biriktirir, yeni şirketleri aynı ağa çeker. İlişki tek yönlü değildir; sonuç da kendisini doğuran koşulları değiştirebilir.

Tarihsel avantaj yalnız başarı hikâyesi değildir; sömürge ilişkilerinin kaynak ve eşitsizlik mirası ayrıca hesaba katılmalıdır. Kanıt, yorum ve değer yargısını ayrı tutmak burada özellikle önemlidir.

Bir merkezin bugünkü cazibesinin geçmişte hangi ticaret yolu, hukuk ve güç ilişkisiyle kurulduğunu araştırın. Londra'nın bugünkü ağı imparatorluk tarihinin tarafsız olmayan coğrafyasından ayrı düşünülemez. Başka türlü olsaydı ne değişirdi sorusu fikri gerçek bir olayda sınar.

Tokyo'nun farklı yolu

Tokyo'nun küresel şehirliği New York ve Londra'dan farklı olarak güçlü ulusal sanayi, bankalar ve devlet-şirket ilişkileriyle bağ kurdu. Bu ayrım kitabın geri kalanında izlenecek yolu açar.

Büyük üretici, ana bankası ve bakanlık çevresi uzun vadeli kararları yakın kurumsal ağ içinde koordine eder. Aynı olayı başka kişinin gözünden görmek görünmeyen maliyeti açığa çıkarabilir.

Japon sermayesinin uluslararasılaşması Tokyo'da finans ve yönetim işlevlerini büyütürken model yabancı şirket hizmetlerinden farklı örgütlenir. Kavram ancak bu ara hareketler açıkça görüldüğünde gerçek bir düşünme aracına dönüşür.

Üç kenti tek Batılı kalıba sokmak kitabın karşılaştırmalı amacını bozar; dönemsel Japon sistemi de değişmiştir. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız yardımcı etkindir.

Benzer küresel sonuçların farklı yerel kurum ve tarih yollarından doğup doğmadığını karşılaştırın. Tokyo karşılaştırması küreselleşmenin yerel kurumları silmeden farklı biçimler alabildiğini gösterir. Bir haftalık küçük gözlem, büyük iddianın gündelik karşılığını gösterebilir.

Şehirler birbirinin yalnız rakibi değildir

New York, Londra ve Tokyo aynı işleri çekmek için yarışırken küresel işlemleri farklı saat, para ve uzmanlıkla birbirine bağlayan ağ düğümleri olarak da çalışır. Böylece soyut kavram, gözlenebilir bir ilişkiye dönüşür.

Tokyo kapanırken Londra açılır, ardından New York devralır; para ve bilgi bir günlük kesintisiz zincirde hareket eder. Bu küçük olay büyük haritanın neresine bakmamız gerektiğini gösteren bir işarettir.

Merkezler arası akış her şehrin uzmanlaşmasını ve karşılıklı bağımlılığını güçlendirir. Açıklamanın sınanacağı yer, varsayılan halkanın gerçekten çalışıp çalışmadığıdır.

Ağ söylemi güç hiyerarşisini gizleyebilir; bütün şehirler bağlantıdan eşit kazanç elde etmez. Yazarın dışarıda bıraktığı deneyimler kavramın sınırını görmek için dinlenmelidir.

Bir ağ haritasında yalnız bağlantı çizgisini değil kararın yönünü ve kazancın nerede kaldığını gösterin. Ağda merkez olmak yalnız çok bağlantı değil, başkalarının kararını etkileyen işlev taşımaktır. Bugüne taşımak geçmiş kopyalamak değil, aynı mekanizmayı yeni koşullarda aramaktır.

OKUMA EŞİĞİ 2 / 3

Ayrıntılardan büyük resme

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- New York'un dönüşümü
- Londra'nın ağ gücü
- Tokyo'nun farklı yolu
- Şehirler birbirinin yalnız rakibi değildir

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Doğrudan yabancı yatırımın iki yüzü
- Emek piyasasının kutuplaşması
- Göçmen emeği merkezde ama görünmez
- Kayıt dışı ekonomi modernliğin artığı değil

Bağlantı sorusu: “New York'un dönüşümü” ile “Şehirler birbirinin yalnız rakibi değildir” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Doğrudan yabancı yatırımın iki yüzü” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Doğrudan yabancı yatırımın iki yüzü

Sınır ötesi yatırım yalnız fabrikaya para taşımak değil, mülkiyet, kontrol ve kâr akışını şehir merkezlerindeki uzman işlemlere bağlamaktır. Yazarın temel hamlesi tam olarak bu görünmeyen bağı açığa çıkarmaktır.

Başka ülkede otel alan fon, satın alma kararını merkez ofiste verir; yerel çalışan hizmet üretirken kâr başka finans ağına döner. Sahneyi yavaşlatınca tek karar sandığımız şeyin öncesindeki etkiler belirginleşir.

Yatırım şirket birleşmesi, hukuk, kredi ve yönetim hizmeti talep ederek küresel şehir işlevini besler. Bu süreç görünür olunca kişisel tercih ile yapısal baskı birbirinden ayrılabilir.

Yabancı yatırım her yerde aynı sonucu doğurmaz; yeni iş, teknoloji aktarımı ve yerel pazarlık gücü dağılımı değiştirebilir. Eleştirinin hedefi çoğu zaman soru değil, cevabın gereğinden fazla büyütülmesidir.

Bir yatırım haberinde yalnız gelen para miktarını değil kontrol hakkını, riski ve kârın yönünü sorun. Sermayenin hareketliliği karşısında işçinin vize ve konut sınırı eşitsiz hareket özgürlüğü yaratır. Karar öncesinde seçeneği olmayan kişiyi hesaba katmak tartışmayı dürüstleştirir.

Emek piyasasının kutuplaşması

Yüksek gelirli uzman işler büyürken onların yaşamını destekleyen temizlik, yemek, bakım ve teslimat gibi düşük ücretli işler de artar; orta katman daralabilir. Bu nokta atlanırsa fikir kolayca yanlış bir slogana dönüşür.

Avukat geç saate kadar çalışabildiği için gece çocuk bakıcısı, paket servisi ve bina görevlisinin emeğine dayanır. Gündelik ayrıntı, soyut düşüncenin hayata değdiği noktayı görünür kılar.

Yüksek maaşlı grubun tüketimi kişisel hizmet talebini, şirket yoğunluğu da bakım işini büyütür; ücret ve güvence farkı keskinleşir. Mekanizma aynı sonucu her yerde garanti etmez; bağlam onun gücünü artırır ya da azaltır.

Her küresel şehirde orta sınıf aynı hızla yok olmaz; kamu hizmeti ve emek kurumu sonucu değiştirebilir. Geçmiş bugünün kopyası saymak kadar aralarında bağ yokmuş gibi davranmak da yanıltır.

Bir yüksek verimlilik hikâyesinin kimin düşük ücretli hazır bulunma süresine dayandığını görün. Kutuplaşma gökdelenin içinde bile katlara ve vardiyalara göre görünür bir toplumsal dikeylik kurar. Bu soru, kitabın düşüncesini günlük bir alışkanlığa dönüştürebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM · GÖÇ

12. DURAK

Göçmen emeği merkezde ama görünmez

Göçmenler küresel şehrin düşük ücretli hizmet, küçük üretim ve bakım ekonomisinde vazgeçilmez rol oynarken kamusal anlatıda kenarda gösterilebilir. Mesele tek neden bulmak değil, sonucu üreten düzeni görebilmektir.

Sabah ofise kahve hazırlayan, öğlen yaşlıya bakan ve gece mutfağı temizleyen kişiler şehrin merkezinde çalışır ama uzakta pahalı yolculukla yaşar. Örnek kanıtın tamamı değildir; yine de iddianın nerede sınanacağını açık eder.

Göç ağıları işçi arzı sağlar, işverenler esnek ve güvencesiz emek talep eder; yasal statü pazarlık gücünü etkiler. Aradaki basamakları atlamak etkileyici fakat boş bir sonuca yol açabilir.

Göçmeni yalnız ucuz emek olarak görmek kişinin girişim, aile, örgütlenme ve kültürel katkısını siler. Sonraki araştırmalar ayrıntıyı değiştirse bile iyi soru yaşamaya devam edebilir.

Bir hizmeti kullanırken işi yapan kişinin ulaşım, konut, hak ve görünürlük koşullarını da hesaba katın. Göçmen ağıları yalnız işgücü getirmez; bilgi, bakım ve küçük işletme kaynakları da taşır. Böyle bir gözlem kavramın açıklayıcı mı, yalnız etkileyici mi olduğunu gösterir.

Kayıt dışı ekonomi modernliğin artışı değil

Küresel şehirde ev içi atölye, nakit hizmet ve kayıtsız iş yalnız geçmişten kalma sektör değil, pahalı ve esnek merkez ekonomisinin ürettiği bir çözüm olabilir. Kavramın değeri, daha önce kopuk duran ayrıntıları aynı haritada buluşturmasındadır.

Lüks moda firması hızlı ve ucuz sipariş için işi küçük kayıtsız atölyelere böler; vitrin modern, üretim güvencesizdir. Aynı kişiler başka kurallar içinde farklı davranınca açıklamanın yeri değişir.

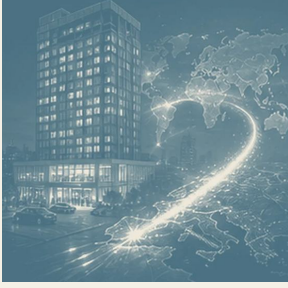
Yüksek kira ve sert rekabet maliyeti aşağı iter, taşeron zinciri resmi şirketle görünmez emeği birbirine bağlar. Bu hareketin kim tarafından başlatıldığı kadar kim tarafından sürdürüldüğü de önemlidir.

Kayıt dışılık yalnız sömürü değildir; göçmen girişimci için geçim ve dayanışma alanı da olabilir, fakat hak açığı sürer. Güçlü ton, belirsizlik ve bağlam payını ortadan kaldırmaz.

Ucuz hizmetin fiyatını mümkün kılan taşeron, ev emeği ve kayıt dışı riski görünür kılın. Resmî şirket ile kayıt dışı atölye arasındaki sipariş bağı modern ve eski sektör ayrımını bozar. Amaç düşünceyi insanlara etiket yapmak değil, görünmeyen koşulu fark etmektir.

OKUMA EŞİĞİ 3 / 3

Son sorulara yaklaşırken

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Doğrudan yabancı yatırımın iki yüzü
- Emek piyasasının kutuplaşması
- Göçmen emeği merkezde ama görünmez
- Kayıt dışı ekonomi modernliğin artığı değil

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Mekân yeniden değerlendirir
- Merkez ile çevre aynı kentte
- Yeni siyaset alanı
- Küresel şehir tezinin mirası

Bağlantı sorusu: “Doğrudan yabancı yatırımın iki yüzü” ile “Kayıt dışı ekonomi modernliğin artığı değil” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Mekân yeniden değerlendirir” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Mekân yeniden değerlendirir

Yüksek kârlı merkez işlevleri belirli bölgelerde toplanınca ofis ve konut fiyatı yükselir, düşük gelirli faaliyetler yer değiştirme baskısı yaşar. Burada tanımdan çok, tanımın görmemizi sağladığı ilişki önemlidir.

Tamirci dükkânının bulunduğu sokak finans ofisleri için değerlendirir; mal sahibi kirayı artırınca yılların hizmeti şehir dışına taşınır. Bu olayın tersini düşünmek zorunlu olanla değişebilir olanı ayırmayı kolaylaştırır.

Sermaye yoğun kullanım daha yüksek kira ödeyebilir, planlama ve altyapı da bu değeri güçlendirir. Süreç, büyük değişimin gündelik tekrarlarla nasıl kurulduğunu gösterir.

Kentsel dönüşüm yalnız piyasa kuvveti değildir; belediye kararı, kiracı hakkı ve toplumsal mücadele sonucu değiştirebilir. Bu uyarı kavramı reddetmez; doğru ölçüde kullanmayı sağlar.

Yeni proje için 'değer kazandı' denirken kimin değerinin arttığını ve kimin yer kaybettiğini sorun. Arazi değeri doğal yükselmez; altyapı, izin ve yatırım beklentisi onu siyasi kararlarla birlikte üretir. Kısa vadeli kazanç ile uzun vadeli maliyeti ayırmak bu merceği hayata geçirir.

Merkez ile çevre aynı kentte

Küresel kuzey-güney eşitsizliği şehir içinde yeniden kurulabilir; komuta merkezi ile düşük ücretli emek mahallesi birkaç metro durağı arayla bulunur. Bu başlangıç bir hüküm değil, sonraki örnekleri sınayacak mercektir.

Gökdelen penceresinden görülen uzak mahallede çalışanlar merkeze her gün gelir ama merkezin konut ve hizmetlerinden yararlanamaz. İnsan yüzü eklendiğinde tartışmanın kimin hayatına dokunduğu anlaşılır.

Gelir farkı, ulaşım ve arazi piyasası farklı yaşam coğrafyaları yaratırken işbölümü onları sıkıca bağlar. Bir halkanın maliyeti başka bir gruba aktarılıyorsa açıklama ona da bakmalıdır.

Şehir içi eşitsizliği dünya sistemi benzetmesiyle açıklamak yerel ırk, cinsiyet ve politika ayrıntısını silmemelidir. Bu sınır fikri zayıflatmaz; onu her kapıyı açtığı sanılan sahte anahtardan korur.

Günlük rotanızda hizmetin geldiği yerle kararın verildiği yeri aynı haritada işaretleyin. Aynı şehirdeki uzaklık kilometreden çok süre, kira ve hak erişimiyle ölçülebilir. Kişiyi suçlamadan önce davranışı üreten koşulu değiştirmek daha öğretici olabilir.

Yeni siyaset alanı

Küresel şehir güç yoğunluğunun yanı sıra göçmen, düşük ücretli işçi ve yerel hareketlerin görünürlük ve hak talep ettiği stratejik alan olabilir. İlk bakışta küçük görünen ayırım, sorumluluğun yerini değiştirir.

Temizlik işçileri en prestijli finans bölgesinde yürüdüğünde görünmez emek kentin simgesel merkezinde siyasi sese dönüşür. Sahnedeki sonuç tek niyetten değil, küçük koşulların birleşmesinden doğar.

Yoğunluk farklı grupları karşılaştırır, örgütlenme ve medya görünürlüğü sağlar; yerel talep küresel şirket ağını hedefleyebilir. Bu bağlantı geçmişteki örneği bugüne birebir kopyalamadan karşılaştırma imkânı verir.

Şehirde bulunmak otomatik temsil ve zafer sağlamaz; baskı, statü ve parçalanma örgütlenmeyi sınırlar. Bir düzeni tarif etmek onu ahlaken onaylamak anlamına gelmez.

Bir kent hareketinin yalnız talebini değil hangi mekânı seçerek kimi görünür ve sorumlu kıldığını inceleyin. Merkezde yapılan protesto, kararın görünmez sahibini kamusal mekânda adlandırma gücü taşır. Hazır reçete yerine kararın gizli varsayımını açığa çıkarmak gerekir.

Küresel şehir tezinin mirası

Sassen şehirleri küreselleşmenin pasif kurbanı değil, dünya ekonomisinin somut olarak üretildiği yerler olarak yeniden düşünmemizi sağladı. Bölüm böylece kişiyi suçlamadan önce koşulları incelemeyi önerir.

Ekrandaki soyut para akışı aslında belirli ofis, veri altyapısı, hukuk ve insan emeğinde gerçekleşir. Büyük kelimelerin gerisindeki basit hareket burada açıkça görülür.

Yer merceği küresel süreci görünür aktör, iş ve eşitsizliklere çevirir; kentler sınır ötesi ağ içinde yeni roller kazanır. Mekanizmayı tersine çevirmek, fikrin karşı örnek karşısındaki dayanıklılığını gösterir.

Modeli her büyüyen kente etiket gibi uygulamak ve yalnız üç ünlü merkeze bakmak dünya şehirlerinin çeşitliliğini kaçırabilir. Karşı örnek iddiayı yok etmekten çok hangi koşulda geçerli olduğunu gösterir.

Küresel denen bir kararda onu mümkün kılan belirli şehir, bina, işçi ve altyapıyı bulmaya çalışın. Sassen'in yer vurgusu dijital ekonominin bile elektrik, bina, bakım ve hukuk gerektirdiğini hatırlatır. Geçmişteki sonucu değil, o sonucu doğuran soruyu bugünün araçları içinde sınamak gerekir.

SON DURAKLAR · SINIR

18. DURAK

Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer

Kitap 'küresel şehir dünyanın başkentidir' veya 'bütün şehir finansçılardan ibarettir' demez. Kavram, belirli komuta ve uzmanlık işlevlerinin yoğunlaşmasını ve bunun eşitsiz emek coğrafyasıyla bağını anlatır.

Bir binada yatırım bankası ile gece temizlik ekibi yan yana bulunduğu ikisi de küresel şehir ekonomisinin parçasıdır; güç ve gelirleri eşit değildir.

Okur her bölümde işlev, ağ, emek ve mekânı birlikte izlemelidir. Yalnız parlak merkez işlevine bakmak düşük ücretli altyapıyı; yalnız yoksulluğa bakmak onu üreten küresel bağlantıyı görünmez kılar.

SON DURAKLAR · TARTIŞMA

19. DURAK

Kitap hakkında süren tartışma

Eser şehir sosyolojisi ve küreselleşme çalışmalarının temel metinlerinden oldu; 'küresel şehir' kavramı dünya çapında çok sayıda kent araştırmasına ilham verdi ve politika diline kadar yayıldı.

Eleştiriler New York, Londra ve Tokyo seçiminin hiyerarşiyi fazla merkezileştirdiğini; üretim kentleri, küresel güney, devlet politikası ve gündelik kültürün daha fazla yer istediğini söyler. Etiketin marka yarışına dönüşmesi de önemli risktir.

Belediye 'biz de küresel şehir olacağız' diyerek gökdeleni işaret edebilir; Sassen'in asıl sorusu ise hangi işlev, hangi ağ ve hangi emek ilişkisi oluşuyor sorusudur. Görüntü kavramın yerine geçmez.

SON DURAKLAR · BUGÜN

20. DURAK

Bugüne taşınan üç soru

Karar nerede veriliyor? Onu hangi görünmez hizmet ayakta tutuyor? Kazanç ve konut maliyeti kent içinde nasıl dağılıyor?

Bir iş merkezini seçin; üst düzey karar işinden temizlik, yemek, ulaşım ve bakıma kadar onu çalıştıran en az sekiz işi bir ağ halinde çizin.

Okur parlak ufuk çizgisini gördüğünde yalnız sermayeyi değil, sabah o binalara ulaşan görünmez emek yollarını da düşünüyorsa küresel şehir merceğini kazanmıştır.

SON DURAKLAR · ÖZ

21. DURAK

Bir cümlede kitabın özü

Küresel ekonomi havada dolaşmaz; komuta, uzmanlık ve finans belirli şehirlerde yoğunlaşırken bu gücü mümkün kılan eşitsiz emek ve mekân ilişkilerini de aynı yerde üretir.

Akılda tutulacak son görüntü, gece laciverdi bir kentte ışıklı üç gökdeleni görünmez ulaşım, bakım ve veri damarlarıyla çevre mahallelere ve dünya haritasına bağlayan bakır renkli ağ.

Sassen bizi şehir silüetine hayran olmakla yetinmemeye, her küresel kararın ardındaki yerel emek, konut ve güç haritasını birlikte görmeye çağırır.

KAYNAKLAR VE KAPSAM

Neye dayandık, nerede durduk?

- [1] Princeton University Press - The Global City
[2] JSTOR - The Global City table of contents

TELİF VE SORUMLULUK NOTU

Bu çalışma eğitim ve araştırma amacıyla hazırlanmış özgün bir özet ve yorum rehberidir. Kitabın cümlelerini yeniden üretmez ve özgün eserin yerini tutmaz. Sağlık ve psikoloji başlıkları genel bilgi verir; tanı, tedavi veya kişiye özel profesyonel öneri değildir.

SON CÜMLE

Sassen bizi şehir silüetine hayran olmakla yetinmemeye, her küresel kararın ardındaki yerel emek, konut ve güç haritasını birlikte görmeye çağırır.